

ضوابط تدوین پایان نامه سطح سه

الف) تعریف

ماده ۱. تدوین پایان نامه، آخرین مرحله تحصیلی دوره سطح سه آموزشی پژوهشی می باشد که طلبه موظف است در موضوعی مرتبط با رشته و گرایش تحصیلی خود، با نظارت استاد راهنما و در صورت نیاز با همکاری استاد مشاور، به تحقیق و پژوهش پرداخته و از اثر مکتوب خود دفاع نماید.

ب) انتخاب موضوع پایان نامه

ماده ۲. طلبه موظف است پس از گذراندن حداقل ۶۰ و حداکثر ۷۵ درصد واحدهای درسی، موضوع پایان نامه و طرح تفصیلی آن را به تصویب کمیته پایان نامه گروه علمی مربوط برساند.

تبصره ۱: انتخاب واحد طلبه پس از اتمام ۷۵ درصد از واحدهای درسی، منوط به تصویب طرح تفصیلی می باشد.

تبصره ۲: واحدهای پیشنیاز پایان نامه (از قبیل: تحقیق کارورزی و روش تحقیق پیشرفته «کارگاه پایان نامه نویسی» و...) از واحدهایی است که لازم است قبل از انتخاب موضوع پایان نامه گذرانده شود.

ماده ۳. کمیته پایان نامه هر گروه علمی، متشکل از مدیر گروه یا نماینده وی از دبیران علمی گروه و دو تا سه نفر از کارشناسان، به انتخاب مدیر گروه و تأیید معاون آموزش می باشد.

ماده ۴. در انتخاب موضوع پایان نامه و تدوین آن باید نکات ذیل رعایت گردد:

۱. موضوع پیشنهادی، مرتبط با رشته تحصیلی باشد.

۲. موضوع پیشنهادی نباید قبلاً در جامعه الزهرا و دیگر مراکز علمی انتخاب شده باشد. تنها در صورت وجود رویکرد جدید، أخذ مجدد آن بلامانع است.

۳. ترجمه متون در صورتی به عنوان موضوع پایان نامه پذیرفته می شود که بیش از نیمی از حجم پایان نامه، به نقد یا شرح متن اصلی اختصاص یابد.

۴. تصحیح نسخه خطی، در صورتی به عنوان موضوع پایان نامه پذیرفته می شود که دارای مقدمه ای علمی به مقدار حداقل نصف حجم پایان نامه، حاوی بررسی و نقد محتوای اثر باشد.

۵. پایان نامه باید به زبان فارسی تدوین گردد.

تبصره: انتخاب زبان دیگر، در موارد خاص و پس از تأیید کمیته پایان نامه امکان پذیر است.

۶. تدوین پایان نامه به صورت گروهی قابل قبول نیست.

ماده ۵. تغییر موضوع پایان نامه در صورت لزوم، به درخواست طلبه، فقط یکبار با موافقت استاد راهنما و تأیید کمیته پایان نامه امکان پذیر است.

تبصره ۱: تغییر موضوع پایان نامه، تا قبل از تصویب طرح تفصیلی امکان پذیر است.

تبصره ۲: در صورت موافقت با تغییر موضوع، باید موضوع جدید حداکثر ۱ ماه پس از اعلام نظر کمیته ارائه گردد.

ج) اساتید راهنما، مشاور و داور

ماده ۶. انتخاب استاد راهنما در تدوین پایان نامه الزامی است.

ماده ۷. انتخاب استاد مشاور فقط در موارد ذیل امکان پذیر است:

۱. بین رشته‌ای بودن موضوع پایان‌نامه
  ۲. بکارگیری اساتید خواهی که سابقه راهنمایی پایان‌نامه ندارند به عنوان استاد مشاور به منظور کسب تجربه و آمادگی
- ماده ۸.** اساتید راهنما، مشاور و داور علاوه بر داشتن مدرک سطح چهار یا دکتری در رشته مربوط، باید دارای یکی از شرایط ذیل نیز باشند:
۱. حداقل سابقه ۵ سال تحقیق و پژوهش در رشته مربوط؛
  ۲. حداقل سابقه ۵ سال تدریس در مقطع سطح سه رشته مربوط و توانایی راهنمایی و هدایت در تدوین پایان‌نامه؛
  ۳. حداقل ۲ اثر تألیفی مورد تأیید کمیته پایان‌نامه در رشته مربوط؛
  ۴. حداقل ۴ مقاله در مجلات معتبر علمی پژوهشی در رشته مربوط؛
  ۵. سابقه راهنمایی، مشاوره یا داوری حداقل ۳ پایان‌نامه در مراکز حوزوی یا دانشگاهی برای مقطع سطح سه؛
- تبصره ۱:** سپردن مسئولیت راهنمایی، مشاوره و داوری به حوزویانی که فاقد مدرک سطح چهار یا دکتری می‌باشند، با تشخیص کمیته پایان‌نامه، بلامانع است.
- تبصره ۲:** احراز شرایط فوق به عهده کمیته پایان‌نامه گروه علمی است.
- تبصره ۳:** اساتید حوزه‌های علمیه در راهنمایی، مشاوره و داوری اولویت دارند.
- تبصره ۴:** اساتید راهنما و مشاور نمی‌توانند همزمان راهنمایی بیش از ۵ پایان‌نامه و مشاوره بیش از ۷ پایان‌نامه را در جامعه‌الزهرای بپذیرند.

ماده ۹. استاد راهنما وظایف ذیل را به عهده دارد:

۱. راهنمایی طلبه در تهیه طرح و تدوین پایان‌نامه؛
۲. دریافت گزارش پیشرفت تدوین پایان‌نامه هر ۳ ماه یک‌بار از طلبه و اعلام نظر در مورد آن؛
۳. بررسی و تأیید پایان‌نامه برای برگزاری جلسه دفاعیه؛
۴. شرکت در جلسه دفاعیه؛
۵. راهنمایی طلبه در اعمال اصلاحات احتمالی جلسه دفاعیه.

ماده ۱۰. استاد مشاور وظایف ذیل را به عهده دارد:

۱. مشورت دادن به طلبه در تهیه طرح و تدوین پایان‌نامه؛
- تبصره:** نظرات استاد مشاور با آگاهی و موافقت استاد راهنما اعمال می‌شود.
۲. بررسی و تأیید پایان‌نامه قبل از استاد راهنما، برای برگزاری جلسه دفاعیه؛
- تبصره:** در صورت وجود اختلاف نظر، نظر استاد راهنما مقدم است.
۳. شرکت در جلسه دفاعیه.
- تبصره:** در موارد اضطرار، استاد مشاور با هماهنگی قبلی، می‌تواند در جلسه دفاعیه شرکت نکند، ولی لازم است قبل از برگزاری جلسه دفاعیه، نمره خود را به صورت مکتوب به اداره پایان‌نامه ارسال نماید.

ماده ۱۱. استاد داور وظایف ذیل را به عهده دارد:

۱. بررسی پایان‌نامه بر اساس شیوه‌نامه تدوین پایان‌نامه و اعلام نظر حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز؛
۲. شرکت در جلسه دفاعیه؛
۳. تأیید نهایی اعمال اصلاحات جلسه دفاعیه.

ماده ۱۲. اساتید راهنما، مشاور و داور مجاز به واگذاری تعهدات خود به غیر نمی‌باشند.

ماده ۱۳. هرگاه استاد راهنما یا مشاور به علت بیماری، مسافرت یا نظایر آن، نتواند وظایف خود را تا پایان ادامه دهد، استاد جایگزین توسط کمیته پایان‌نامه تعیین خواهد شد.

د) مراحل تصویب موضوع و تدوین پایان نامه

ماده ۱۴. مراحل تصویب موضوع و طرح پایان نامه به شرح ذیل است:

۱. ارائه طرح اجمالی و فرم تکراری نبودن موضوع، جهت بررسی و تصویب در کمیته پایان نامه؛

۲. ابلاغ نتیجه بررسی طرح اجمالی به طلبه، حداکثر تا ۱۵ روز پس از دریافت طرح؛

۳. ارائه طرح تفصیلی توسط طلبه، حداکثر ۳ ماه پس از تصویب موضوع؛

۴. ابلاغ نتیجه بررسی طرح تفصیلی، حداکثر ۱ ماه پس از دریافت آن.

ماده ۱۵. چنانچه در مراحل تدوین پایان نامه، نیاز به تغییر طرح تفصیلی مصوب باشد، با پیشنهاد استاد راهنما و تأیید کمیته پایان نامه، برای یکبار بلامانع است.

ماده ۱۶. طلبه موظف است پس از تصویب طرح تفصیلی، هر ۳ ماه یکبار گزارش پیشرفت کار خود را پس از تأیید استاد راهنما، به گروه علمی ارائه دهد.

ماده ۱۷. در صورت عدم ارائه گزارش یا وجود نقص در آن، به تشخیص مدیر گروه، تا ۱ نمره از نمره پایان نامه کسر می‌گردد.

ماده ۱۸. چنانچه طلبه در نگارش پایان نامه کوتاهی نماید، اساتید راهنما و مشاور با تأیید کمیته پایان نامه می‌توانند انصراف دهند و طلبه علاوه بر پرداخت هزینه‌های صرف شده، فقط برای یکبار می‌تواند موضوع جدیدی را جهت تصویب پیشنهاد دهد.

ماده ۱۹. در صورت اعتراض طلبه در مورد قصور اساتید راهنما و مشاور و تأیید کمیته پایان نامه، استاد دیگری جهت ادامه همکاری تعیین می‌گردد.

ه) مهلت تدوین پایان نامه

ماده ۲۰. طلبه ملزم است بعد از تصویب طرح تفصیلی، ظرف مدت حداقل ۶ ماه و حداکثر یکسال و نیم، پایان نامه را تحویل دهد.

تبصره ۱: دفاع از پایان نامه قبل از ۶ ماه، منوط به موافقت کمیسیون موارد خاص است. این کمیسیون متشکل از: معاون آموزش یا نماینده وی، مدیر اداره پایان نامه، مدیر گروه علمی و مدیر مرکز تخصصی مربوط می‌باشد.

تبصره ۲: در صورتی که پایان نامه جهت تدوین به بیش از یکسال و نیم، زمان نیاز داشته باشد، این مهلت پس از درخواست کتبی طلبه، تأیید استاد راهنما و تصویب کمیته پایان نامه (با لحاظ امور جانبی مربوط از قبیل: خوابگاه، سنوات تحصیلی، اقامت طلاب غیرایرانی و...) به مدت ۳ ماه تمدید خواهد شد. در صورتی که درخواست مذکور به دلیل فرزندآوری باشد تا ۶ ماه دیگر نیز امکان تمدید دارد.

تبصره ۳: حضور طلاب خوابگاهی در خوابگاه جهت تدوین پایان نامه برای طلاب ایرانی یک نیمسال و برای طلاب غیرایرانی با تأیید کمیته مربوط حداکثر دو نیمسال است.

ماده ۲۱. آماده نشدن پایان نامه برای دفاع پس از اتمام مهلت مقرر، تا ۳ ماه با کسر ۱ نمره قابل دفاع است و بعد از آن، پایان نامه کأن لم یکن تلقی و طلبه از أخذ مدرک محروم می‌گردد.

و) شرایط پایان نامه جهت دفاع

ماده ۲۲. تعداد صفحات پایان نامه، با رعایت ضوابط شیوه نگارش پایان نامه (نوع و اندازه فونت، فاصله سطرها و...) باید حداقل ۱۰۰ و حداکثر ۱۵۰ صفحه ۲۵۰ کلمه‌ای باشد. این صفحات غیر از صفحات فهرست، ضامم، تقدیر و تشکر است.

تبصره: در صورتی که پایان نامه به حجمی بیش از مقدار فوق نیاز داشته باشد، بعد از تأیید استاد راهنما و مدیر گروه مربوط بلامانع است.

ماده ۲۳. لازم است پایان نامه تدوین شده، با طرح تفصیلی مصوب مطابقت داشته باشد.
تبصره: تأیید مطابقت پایان نامه تدوین شده با طرح تفصیلی مصوب و اعلام قابلیت برای دفاع، توسط مدیر گروه انجام می شود.

ز) جلسه دفاعیه و ارزیابی پایان نامه

ماده ۲۴. برگزاری جلسه دفاعیه منوط به اتمام کلیه واحدهای درسی می باشد.
ماده ۲۵. پس از تدوین پایان نامه، «استاد داور» توسط کمیته پایان نامه گروه پیشنهاد و با تأیید معاون آموزش تعیین می شود.
ماده ۲۶. چنانچه استاد داور، پایان نامه را قابل دفاع نداند، موارد را به اداره پایان نامه گزارش می نماید و این اداره جهت اتخاذ تصمیم مقتضی، جلسه ای با حضور استاد راهنما، استاد داور و مدیر گروه تشکیل می دهد.
ماده ۲۷. حداکثر مدت برای برگزاری جلسه دفاعیه، از تاریخ تحویل پایان نامه ۲ ماه می باشد.
تبصره: نسبت به طلاب غیرایرانی، در صورت عدم حضورشان در ایران و عدم امکان برگزاری جلسه دفاعی بصورت آنلاین، این مدت تا ۶ ماه قابل تمدید است.
ماده ۲۸. نمره پایان نامه بر اساس میانگین نمرات اعضای هیأت داوران تعیین می شود و درجات آن به قرار زیر است:

درجه	نمره
عالی	۱۸ تا ۲۰
خوب	۱۶ تا ۱۷/۹۹
متوسط	۱۴ تا ۱۵/۹۹
غیرقابل قبول	کمتر از ۱۴

ماده ۲۹. نمره پایان نامه قابل تغییر نیست و هیچ گونه تجدیدنظری بعد از جلسه دفاعیه پذیرفته نمی شود.
ماده ۳۰. در صورتی که پایان نامه غیر قابل قبول تشخیص داده شود، طلبه برای یکبار می تواند در مهلت مقرر از طرف هیأت داوران، نسبت به اصلاح و رفع نواقص پایان نامه اقدام و از آن دفاع کند.
ماده ۳۱. در صورتی که نمره پایان نامه مشروط به اصلاحات باشد، طلبه موظف است اصلاحات را در مدت ۱ ماه اعمال نماید و به تأیید استاد داور برساند.
تبصره ۱: در صورتی که طلبه تمام اصلاحات مورد نظر را انجام ندهد، به میزان نمره تعیین شده در جلسه دفاعیه برای انجام اصلاحات، از نمره او کسر می گردد.
تبصره ۲: نمره ای که برای اصلاح پایان نامه مقرر می گردد نباید بیش از دو نمره باشد.
ماده ۳۲. در صورت بروز اختلاف در جلسه دفاعیه و عدم امکان جمع بندی و تعیین نمره پایان نامه، موضوع به کمیسیون موارد خاص ارجاع می شود.
ماده ۳۳. تصمیم گیری نسبت به موارد پیش بینی نشده در این آیین نامه بر عهده کمیسیون موارد خاص است (اعضاء این کمیسیون در تبصره ۱ ماده ۲۰ معرفی شده اند).